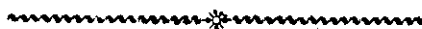

MAGYAR KURIR.

MDCCCXXIII-dik

ESZTENDŐRE.

K I A D T Á K

PÁNCZÉL DÁNIEL és IGAZ SÁMUEL

T Á R S A K.

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY
KEGYELMES ENGÉDELMÉVEL.

MÁSODIK FÉLESZTENDŐ.

B É C S B E N,

Nemes Haykul Antal betűivel.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

M A G Y A R K U R I R.

Bécs, Pénteken, Július' elsőjén, 1823.

Portugallia.

A' Journal des Debats ezeket írja Lisbonából Május' 31dikéről: „A' Lisbonai Diarium azon beszédeket közli, melyeket a' Corteseknek Május' 27diki ülésében némelly Deputátusok tartottak, 's azokban a' Miniszterekre háritják a' jelenvaló támadások' okát. Az ülés annak kinyilatkoztatásán végződött, hogy a' Miniszterek elveszték a' Nemzet' bizodalmát.“

A' Május' 30diki ülésben jelenté az Igazság Minisztere, hogy a' Hadi Miniszternek nevezetett Polgár, a' pártosokhoz szökött. A' Király meghívá a' Cortesi gyűlést, hogy kebeléből bocsátána-el a' következő három Deputátusokat, u. m.: Pinto Fonseca Rangelt, Hadi Miniszternek; Marciano Acevedót, Belső-Miniszternek; 's Francisco Oliveyrát Külső-Miniszternek. Ezen javallat elfogadtatott.

A' Moniteur a' következő magános levelet közli Jún. 18d. a' Portugalliai szélekről: „Brigadéros Jose de Souza de Sampayo a' 23d. számú Gyalog Regiment' Vezére, 's Oberster D'Onleil a' 4d. lovas Regiment Commendánsa követték Május' 27d. Don Miguel kir. Herczegot a' Villafranca piaczára, 's ugyan az nap egy Proclamatiót bocsátottak közre. Gen. Pamplona, ki mezei lakásában tartózkodott, hasonlóképen egyesült az Infanssal, 's általa hadi Miniszterré nevezetett.“

„Május' 28d. mind ezek Cartaxóba mentek, hol a' kir. Herczeggel a' lovas

nemzeti Mititziának nagy része, a' két Gen. Silveira, 's több nevezetes személyek és a' Lisbonai őrizetnek számos Tisztjei is egyesülének.“

„Más nap Santarembe érkeztek, hol a' Cardavali Herczeg, több nagy emberek 's minden kerületekbeli Militzia-Regementek hozzájok állottak. — Lisbonában a' kaszárnyákba záratott az őrizetnek maradványa, hogy elszökése akadályoztathassék, de a' mellyben még is módot talált.“

„Beira tartományának 's Almeida várának Kormányzóji, minden seregeikkel 's a' tartomány' népességével együtt a' Király és Nemzet részére állottak, 's Gróf Amarante seregéhez csatolván magokat, Santarembe sietnek a' kir. Herczeghez.“

„Utóbbi tudósítások' következtésében mind azon seregek mellyek Traz os Montes és Minho tartományaiban 's az Oportói kerületben feküdtek, 's a' Rego (vagy Pego) seregéhez tartoztak, tüstént a' Király ügye mellé állottak. Regóról nincsenek semmi híreink.“

„Némelly, hivatalosnak látszó tudósítások azt jelentik, hogy a' Lisbonai őrizetnek még hátralévő része is az Infanshoz csatolá magát Santarembe; hogy a' 18d. Regiment, mellynek Sepulveda és a' Cortesek hittek, a' Királyt, kinék őrzése reá bízott, magával elvitte, 's végre hogy a' Cascaésben felvő 17d. Regiment, mincutána Queluzban a' kir. Herczegaszszonyokat, 's a' Ramalhói lastélyban fogva lévő Királynét kiszabadította volna, velek hasonlóképen Santarem-

be ment, a' hol most már e' szerént az egész királyi Família együtt van.“

(Az Lld. számú levelünkben a' 403d. lap' 2d. felén, alólról a' 13d. sorban Jún. 28d. helyett, Május' 28dikát kell olvasni).

Helvéczia.

A' Bernai republicai és városi Igazgatás következő hivatalos cikket tétetett közönséggé: „Bizonyos idő óta egész állhatatossággal, 's nem minden fundamentom nélkül hintegetnek az idegen Újság-levelek afféle híreket, mintha Helvéczianak polgári helyzetében kívülről némely változtatások tétetnének. Az előítélet nélkül való szemlélődő jól ismeri azon zavaros forrást, mellyből az efféle ellenséges iparkodások erednek, 's azokat csupán szeretetlenségnek, irigységnek, 's nyughatatlan és békétlen fők lázszasztásainak tartja. Hogy azonban az illyes hírek, a' politicalai egybeköttetésekkel kevesebb ismeretes hazánkainak 's barátainknak se okozzanak nyughatatlanságot, nem leszen szükségtelen hozzánk-tartozóinknak hivatalosan kinyilatkoztatnunk, hogy mind azon bizonyos idő óta támasztott híreknek, mintha Hazánk' függetlensége fenyegettetnék, teljességgel semmi fundamentomok nincsen, 's e' részben, vagy pedig az idegen seregekre nézve, legkissebbé sem tarthatunk; sőt inkább helyes okunk van annak hívására, hogy a' nagy Hatalmaságok, ezentúl is megtartják kedvező indulatokat Helvéczia iránt. Szövetségünk' függetlensége felől világos egyesség-kötések helyezettnek bátorságba bennünket; 's ezen függetlenséget, legdrágább kincse gyanánt tudja becsülni Hazánk, melly általjában 's minden tagja egyenként azon igyekszik csendes és állhatatos magaviseletével, hogy mind a' Külföld' tiszteletét megszerezhesse, mind hozzá-

tartozóinak bizodalalmát megtarthassa, a' ködös lázadásokra, 's iriggy' hírlelésekre legkissebbé sem ügyelvén.

Francia Ország.

Jún. 17d. így ír a' Moniteur: „Gróf Abisbal megérkezett Bayonnéba. Megszabadulását egy francia Regimentnek köszönheti, melly meghallván elfogattatásának híret, Villa-Realból segítségére sietett, 's éppen azon szempillantásban érkezett Bergarába, mellyben a' Generálist főbe akarák löni. — Az Etoile Jún. 19d. így szól ugyan ezen dologról: „Megadván magát hadi fogolyúl Gróf Abisbal, francia törvényszék alá esett, mellyről tudósittatván a' Bergarai royalista Bíró, azonnal Tiszti-hivatalunknak adá-által a' Generálist. Abisbal megérkezett Francia Országba.“

Az Ausztriai, Orosz és Pruszsus Követek elindultak Parizsból Madrit felé. E' szerint, mond az Etoile, újra helyreállanak Spanyol Országban Európának diplomaticai egybeköttetései, mellyeket a' pártos fél egy kevés ideig félbeszakasztott. Kevés van olly nevezetés 's annyi tanúsággal teljes idő-kör, mint a' mellyben mi mostan élünk. Szent Szövetségnek, kelle elő-állani a' pártütésnek semmivé tételére!“

Toulouseból rövid nap múlva indul Bayonne felé egy nagy pattantyús szállítás, mellynek vitelére 2000 ló kívántatik. A' Toulousei Újság jelenti hogy az illető Departementből egybehívott Veteranusok Jún. 14kére érkeznek oda, 's onnan Perpignanba mennek, 's ott az 51d. Regimentbe felosztatnak.

Spanyol Amerika.

Yturbide következő, a' Császárságról lemondó pontokat olvastatott-fel a' Congressusban:

1) „Megismervén a' Congressus a' Cata-Mateban történeteket, 's e' szerint megszűnvén azon okok, mellyek miatt én hadiseregeket gyűjtöttem a' Fő-város körül, 's azoknak fentartása egyedülvaló czélem volt; illő hogy a' miattam támadott szakadásnak is vége legyen.“

2) „Sokáig vonogattam magamat a' koronától, 's utóbb is csupán azért engedtem a' köz kívánságnak, hogy hazámnak szolgálhassak. Most pedig látván, hogy a' koronának további hordozása, belső háborúra adhatna okot, meghatároztam annak letételét.“

3) „Ezentúl nyughatatlanságokra szolgáltathatná már alkalmatosságot az Országban maradásom, 's olly plánumokat tulajdoníthatnának majd nékem, mellyeket meg sem álmodtam. Azért is, minden gyanúnak eltávoztatása végett, ezen Országot elhagyom, 's magamat idegen földre veszem.“

4) „Két hét alatt elrendelhetem házi környülállásaimat 's az útra elkészülhetek.“

5) „Csupán arra kérom a' Congressust, fizesse - ki a' közönséges Kincstárból azon adósságokat, mellyek iránt, némelly magános személyeknek, barátaimnek rajtam keresetek vagyon. Nem sokra telnek ezek. Meghatalmazott ugyan engem a' Congressus, hogy tetszésem szerint szakaszthatok - ki bizonyos summákat; de a' közönséges fundust személyes szükségénire nem fordíthatám, míg előbb az Ármadáról és Tisztviselőkről elegendőképen nem gondoskodtam.“

A' Baltimorei Ujság ezen tudósításokat közli Peruból Május' 2dikán: „Jan. 20d. egybejöve a' két ellenséges Ármada Moquegna városában. A' Hazafiakat Gen. Alvarado; a' Royalistákat Cantarac és Bal-des Generálisok vezérlék. Tüstént rendelkezések tétettek az egybeütközésre, mellyhez mind két rész nagy tüzzel kezdett.

Sokáig állhatatosan viaskodott mind két fél, míg vegre a' Hazafiak, a' mint némelylek mondják, a' sokkal nagyobb erőnek, mások szerint pedig a' spanyol Generálisok ügyességének, engedni kényszerítették. A' Royalisták teljes győzedelmet vettek rajtok, 's csupán 8, vagy 900 Hazafi futhatott - el a' csata helyéről. Ezek Febr. 6d. érkeztek - meg Callaóba, hol olly hír szárnyált, hogy a' Limai Congressus felfüggeszti darab ideig üléseit, 's az Országot hadi Kormányzóra bizza. Azt hitték, hogy a' Royalisták elfoglalják Limát.“

Spanyol Ország.

A' közelébbi Levelünkben említett Vilchesi csatáról. Major - Generális Gróf Guillemotnak, Madridban Jún. 12d. költ következő jelentését közli Jún. 19d. a' Moniteur:

„Azon fényes győzedelemnek következésében, mellyet a' Gróf Bordesoult előljáró - serege Szanta - Cruznál Jún. 8d. az ellenségen vett, Gen. Placencia, elzáratván útja Andalusiába, a' hegyek közé vette magát, 's ott 300 Gyalogságot 's ugyan annyi Lovast ismét egybeszerzett; 's minthogy ezen ellenséges Generálisnak Estremadura felé felette rossz útja lett volna a' hegyeken keresztül, méltán lehet gyanítani, hogy ha Carolinába el akar jutni, egy rég elhagyott utat kell neki választani. Így lévén a' dolog, Gróf Bordesoult parancsolatot adott Herczeg Dinónak (Talleyrandnak unoka - öccse), Előljáró serege Vezérének, hogy kettőzített menetelrel nyomúlna előre Carolina felé.“

„A' csak most említett Generális, Jún. 9d. reggeli 10 órakor érkezett - meg a' tett helyre. Megtudta ottan csakhamar, hogy Placenciának igen leolvadt csapata az országúton halad, hogy a' Vilchesi hegyek' járatlanabb útjaira juthatván,

Jaenbe érkezhessen. Ezt a' hírt a' Generálisnak Ogés nevű Kvártély-mester hoztam meg, a' ki szemlélődésében keresztül-jött az említett ellenséges csapaton.“

„Herczeg Dino, ki haladék nélkül Vilchesnek fordult, az ellenséget Placencia vezérlése alatt, egy hegy lábjának síkjánál találta hadi rendben, 's köztök egy völgytorkolat terült el. A' Herczeg itten az ellenséget két Voltigeur Compániával támadta-meg, segítettvén egyszermind a' 2d. könnyű Regiment' több vitézétől. A' két Compánia nagy heveséggel keresztülröhan a' völgytorkolaton, 's az ellenséges Gyalogságot megfutamtatá; hanem az ellenségnek egy domb megett álló három Lovas-Svadronai alkalmasint ellentállának Trailleureinknek. Erre a' Gárda-Vadászok hasonlóképen által szöktettek a' völgytorkolaton, 's az ellenség bal oldala felől hadi rendbe szedvén magokat, kantárszár nekieresztve estek a' Gyalogságnak, melly vagdalkozva keresett menedéket a' Lovasság megett. Ekkor már minden zavarba jött, 260 közembert 's közöttök 40 Lovast, és 11 Tisztet 's közöttök egy Svadron-Commandánst fogtunk-el. A' Placencia csapata e' szerint semmivé tétetett, de részünkről is elesett két ember, 's hét sebet kapott, de nem veszedelmest.“

„Gróf Bordesoult jelenti Ő kir. Herczegségének, hogy Herczeg Dino újra nagy magasztalásokkal illeti Oberster d' Argoultot, derék Regimentjével együtt, dícséri nemkülönbén a' könnyű Regiment vitézségét is.“

Sevillai tudósítások szerint, Jún. 4dikéig ottan semmi valamire való dolog nem esett, 's a' Király' továbbvitetéséről többé szó sem volt. Hanem egy Jún. 7d. költ levél némelly rendetlenségekről szöll. Az ottan lévő Madriti önnvallalkozott Milizziák ugyan is, végezvén egykor fölötökömöket, az útszákon elszéledtek, egy

embert haramia módra megtámadtak, 's néhány házakat kipredáltak. 'S a' bor és láрма még inkább tüzelvén őket, a' Király körül lévő személyeket is fenyegetni kezdtek, míg végre lecsendesítettek. Azonban az Anglonai Princez, ki előttök igen gyanúsá leve, jónak látá engedelmet kérni a' Királytól, hogy a' Szan Lucari tengeri feredőbbe mehessen.

A' Június 19diki Moniteur még ezen magános levelet is közli Madritból Jún. 12dikéről:

„Míg Gen. Bordesoult a' Sierra Morenai szoros útakon minden akadály nélkül előre nyomult, a' Madriti és Sevillai Milizziák addig nagyon kikaptak az utóbbi városban. Több Canonokok' házáit kipredáltak, 's néhány Minisztereket és Státus-tanácsosokat fel akartak akasztani. Már most csak elvárjuk, hogy a' vitéz Nemzet becsületére kiszállanak e Gen. Bordesoult ellen, vagy pedig a' Királyt Cadixba hurezolják.“

„Liberálisaink újra csalódnak, 's csalódni is fognak mindenkor, ha Spanyol Országot úgy képzelik, a' millyennek az utóbbi háborúban látták. Akkor a' Papok izgaták-fel ellentünk a' Nemzetet, kik most részünkön vannak, 's nekünk csupán a' Constitutiósokkal 's az ő zsoldosaikkal van dolgunk. Mindenféle kedvező indulattal van irántunk a' spanyol Nemzet. Royalista Vezér Locho több ezer embert egybegyűjtött a' mezei lakosokból, a' Ballesteros szökevényeiből 's más seregeltből, 's őket Bordesoult előtt és mellette vezérli. Más felől Talavera-la-Reynában ismét két royalista Batalion állott-fel, 's Jún. 10d. Gen. Bourmonthoz indult Estremadurába. E' szerint, mennél beljebb megyünk az Országban, annál inkább szaporodnak osztályaink.“

Jún. 20d. a' Moniteur következő telegraphusi jelentést közöl, melly Pá-

rizsba Jún. 19d. délutáni 4 órakerkezett:

Madrid, Jún. 17d. reggeli 10 óraker.

Az Angoulemi Herceg a' Miniszteritanács Elölülőjéhez.

Jún. 12d. este a' Király Sevilából Cadixba vitetett.

Seregeink Jún. 21 vagy 22d. érkeznek-meg Sevilába, 's onnan tüstént Cadixba indulnak.

Strasbourgban Jún. 22d. délutáni 6 órakerkövetkezendő telegraphusi jelentés tétetett közönségesse, melly Párizsból ugyan az nap érkezett:

A' Belső-Miniszter az Alsó-Rajnai Praefectushoz.

A' 2d. Ármada-test, minekutána Bal-lesteróst Segunt (Murviedro) ostromával való felhagyásra kényszerítette volna, Jún. 13d. Valenciába megérkezett.

Royalista-vezér D. Ramon Chambo Jún. 12d. bévette a' Tortosai várat 's reményli, hogy ezen helynek egyéb részein is rövid időn erőt vehet.

Ugyancsak a' Moniteur szerint jelentti Marschal Moncey Vichből Jún. 13d. hogy Mina szinte Loronaig előrenyomult Figueras felé, de onnan ismét eltávozott, 's Campredonon keresztül, Bassagondának vette magát. — Gen. Lieut. B. Rottenbourg pedig azt írja Mináról, hogy Jún. 13d. este a' Nurtai tetőkön járt, 's úgy látszik hogy némelly járatlan úton a' Cerdagnába 's onnan Sco d' Urgelbe igyekszik.

Perpignanból Jún. 16d. azt írja a' többek között a' feljebb- említett Gen. Lieutenant, a' Hadi-Miniszterhez, hogy Carolnál és Guilsnál Jún. 15d. este 200 emberét fogták- el Minának a' miéink. Mindenek olly reménységgel biztatnak, hogy maga Mina is rövid időn elfogattik vagy megölettetik. Megtettem a' szük-

seges rendeléseket a' foglyok' szállíttatása iránt.

Német Ország.

Frerenben a' Lingeni Grófságban az Augustai és Helvécziai Vallástételt követő Gyülekezetek Május 26d. köz akarattal egyesültek Evangyeliomi Gyülekezet nevezet alatt.

Június 30d. a' Státus-papírosainak közép-árrok:

Státus Kötelező levele 5 pCtmal Conv. P. 80 7/8; Ugyan az 2 1/2 pCtmal —; Sorsvonásos Költsön 1820-ról C. P.; Ugyan az 1821-ről 100 f. C. P. 100 1/8; Bizonyítás 1821d. Költsönről 100 ftert C. P. — Bécs Városi Bankó Obligatiók 2 1/2 pCtmal 36 7/8; 100 for. C. P. 249 7/8 for. V. Czban. 1 Bank-Actia 931 1/2 for. C. P.

Bécsben a' marhahúsnak fontja Július hónapra Ezüstben 7, V. Czben 17 1/2 xrra határozatott.

Magyar Ország.

Nagy-Szombath. Érseki Megyénket szerencsésen kormányzó Fő Mélt. Rudnay Sándor Prímás Herceg, Fő-Pásztori buzgóságát Május' 23dikától Jún. 9dikéig különösen városunkra fordította, midőn az egyházi látogatást fáradhatatlanul folytatta. Sok böles és a' Hívek' lellei javára tett rendelései között, tisztelettel kell említenünk, hogy innepeken 's vasárnapokon, a' fő Plebánia' templomában, a' magyar Predikatio előtt, magyar énekes Misét tartatni parancsolt. De különösen háládatos tiszteletre kötelezte a' magyar Polgárságot az által, hogy a' magyar Mester fizetésének jobbítására, és így a' magyar nyelv terjesztésének hathatósabb eszközzésére, 2000 forint pengő

pénzt olly hazafiúi készséggel áldozott, hogy mindnyájunkban azt a bizonyos reménységet gerjesztette, hogy Fő Pásztori hathatós kormánya alatt, a' magyar nyelv iránt hozatott kedvező törvények, foganatos előmenetelt fognak tapasztalni; és nem csak a' városokban, hanem a' falukban is taníttatván a' magyar nyelv, azon Plebániák, mellyek 40—50 esztendő óta eltötosodtak, ismét meg fognak magyarosodni. Erről már előre kezességet nyújt Ó Herczegségének gyökeres régi magyar eredete, és nagy tetteiben feltűnni látszó, halhatatlan Pázmán Péternek lelke.

H i r d e t é s .

A' Nagy Mélt. Kir. Magyar Udvari Kamara részéről, a' Magyar Országon felséges Adományra szánt Kamarális Jószágookról.

A' Magyar Országon felséges Adományra szánt Kamarális és Fiskalis Jószágoak közül a' következendő Helységek' leírásai 's becsűji legfőbb helybenhagyással elkészültek, u. m.:

a) A' Krassó Vármegyében fekvő Barbóza, Csudanovecz, és Krivina Jószágoak, a' Facset-Bulcsúi kerületben;

b) Az Arad Vármegyében fekvő Fel-Ménés Helység.

Hasonlóképen elkészültek a' következendő Kamarális Jószágooknak 's jószágrészeknek leírásai és becsűji is, ezen utólsók mindazonáltal még a' legfőbb helybenhagyást várják, u. m.:

c) A' már most az Erdélyi Nagy-Focjedelemséghez tartozó két jószágrészek, Alsó- és Felső-Szoporon.

d) A' Szepes Vármegyében fekvő Lublói és Podolini Kamarális Uradalmak-

hoz tartozó három Helységek: Kamjonka, Littmanova és Alsó-Récze (Rauschenbach).

e) A' Krassó Vármegyében fekvő Helységek: Bottyest, Drinova, Fűzes és Rakova; mellyek magános személyeknek egyenként is elajándékoztnak.

Miből állók legyenek, mennyire becsültettek, és minémű feltételek alatt megnyerhetők, meglehet tudni Bécsben a' N. Mélt. Cs. Kir. Közönséges Udvari Kamaránál, Budán pedig a' N. Mélt. kir. Magyar Udv. Kamaránál; és ezeken kívül a' becsű mennyiségét, nevezetesen:

A' Krassó Vármegyei Barbóza, Bottyest, Csudanovecz, Drinova, Fűzes, Krivina és Rakova Jószágoakra nézve, a' Temesi Kir. Kam. Administratióánál, és azon Kam. Kerületbeli Kormányzó-tisztségek-nél, mellyekben feküsznek.

A' Szepességi Kamjonka, Littmanova és Alsó-Récze Jószágoakét, a' Szepességi kir. Kamara Administratióánál.

Az Alsó-és Felső-Szoporoni rész-jószágoakét a' Maramarosi Kam. Administratióánál. Végezetre

Az Arad Vármegyében lévő Fel-Ménés Kamarai Helységét, az Aradi királyi Kam. Praefectusi Hivatalánál.

A' Felkérők, ide érvén azokat is, a' kik már magokat minden esetre jelentették volna, magok meghatározott kinyilatkoztatásaikat, legfeljebb is folyó 1825. Nov. 22dikéig, vagy Bécsben a' N. M. Cs. K. közönséges Udvari Kamaránál, vagy Budán a' N. M. Kir. Magyar Udvari Kamaránál, annál bizonyosabban beadják, hogy ezen időnek eltélése után, felséges meghatározás szerint, semmi későbbi kérelmek és ajánlások el nem fogadtatnak, hanem általánfogva visszautasítottatnak. Költ Budán Jún. 17d. 1825.